

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

431

L6n
1503

Հ Ր Ա Մ Ա Ն Ա Ի

ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳԱՅ Դ.

Թուրքիայի իսկաբարձրության ի 15 յուլիսի 1874
ամի ի սուրբ Լեւոնիսի:

Дозволено цензурою Тифлиса. 25 июля 1874 года.

41503-60

38 1505

ՄԵՇԱԳԱՏԻԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՅՈՎ ՀԱՆՏԵԼԱՅԱՆ

ԴԻԼԴԱՐԵԱՆՑԻՆ.

ԲԱԳՈՒՅՑ ՀԱՅՈՑ ՄԱՐԳԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆՓՈՓՈՒ ԱՆԳԱՄԻՆ

ԱՆԿԵՂԾ ՍՐՏՈՎ,

ՆՈՒՐՈՒՄ Է

ԹԱՐԳՄԱՆՈՂԸ.

Handwritten number 187/190

Ի՞նչ մեծարգի Բարեկամ

Պարոն Գրիգոր Մելիքյանց!

Կարդալով Ներսէս Լամբրոնացոյ Սուրբ
Հոգեգալստեան վերայ գրած սոյն Ներբողը նոյն
ածնի օրում սուրբ ճաճարի մէջ, յղացաւ խ-
կոյն ինձանում մի միտք- այն է թարգմանել
դորան գրաբառից աշխարհաբառ, որպէս զի,
նախ յայտնի լինի ընթերցողաց սուրբ Հոգւոյ
գալստեան մեծ խորհուրդը, և երկրորդ՝ մատ-
չելի լինելով հասարակութեան այդ Ներբողի
իմաստը՝ փառաւորվի սուրբ Երրորդութիւնը
և օրհնուի հեղինակի անմահ անունը և քաղ-
ցւր յիշատակը:

Ներսէս Լամբրոնացին Ներսէս Ենորհալու-
բրոջ որդին էր Պահլաւունի ցեղից. նա XIII-եր-
րորդ դարու երևելի Հայ մատենագիրներից մէկն
էր, որ հռչակված է արդէն պանծալի անունով
իւր գրականական հարուստ աշխատութեամբն և
ճշմարտալից ատենաբանութեամբը: Արին կվկայեն
նորս ամեն մի գրուածքի ընթերցողները:

Ոգորեան՝ Տէր, որովհետեւ մեծ է Ձեր սէրը
և զգացմունքը զէպի հոգևորականութիւնը, մեծ
է նոյնպէս և Ձեր ցանկութիւնը տեսանել նորա
բարոյական և արժանաւոր պաշտօնականների թիւը
շատացած, որը ինձ յայտնի է շատ տարիներից
սկսած, ուստի ցանկանում եմ այս զրքուկի
ճակատը պսակել Ձեր անունով:

Ես չեմ կարող մոռանալ և չեմ կարող
զրուանի տակ դնել մանուսանդ Ձեր աղէիւ հո-
ղոց այն զգացմունքը, որը արդիւնաւոր էք
կացուցանում 1868 թուականի Սուրբ Մեռնի
օրհնութեան հանդիսի և Վեհափառ Հայրա-
պետին՝ Գեորգ 4 բղ Վաթուղեկոսին ներկայա-
ցած օրից սկսած մինչև ցայսօր և կացուցա-
նելու էք այսուհետև, որքան կենդանարար հո-
ղին հիւրընկալելու է Ձեր մարմնոց մէջ՝ պատ-
ճասելով նորան կեանք, բնդ նախ և ես ցան-
կանում եմ Ձեզ կեանքի երկարութիւն, առող-
ջութիւն և յաջողութիւն, որը օգուտ է ինչպէս
մեր Ազգապարծան սուրբ Եջիսածնի Աթուին,
որին ուխտել էք մինչև 'ի մահ, նոյնպէս և
աղբակիցներից:

Տարւորված կ'մնան և իմ սրտի տախտա-
կի վերայ Ձեր այն խօսքերը, որ արտայայտում
էին շատ անգամ ինձ համոզելու ժամանակը

դէպի քահանայական սուրբ պաշտօնը, որի հա-
մար սառն էր իմ սիրտը, - թէ , որովհետև Դուք
ընարել էք Ձեզ ուսուցչական պաշտօնը, ըն-
դունեցէ՛ք և քահանայականը, որ ցանկանում
էն Ձեզ, որով կարող էք օգուտ բերել բաց
'ի հայ մանուկներին և նոցա ծնողացը հոգե-
պէս և բարոյապէս:”

Ընդունեցէ՛ք, խնդրում եմ, այս փոքրիկ
լումայն Ձեր անուան յիշատակի համար, և
եթէ ծանրութիւն ինչ նկատելու լինէք ոճի և
թարգմանութեանս վերաբերմամբ, ներեցէ՛ք որ
այլապէս լինիլ չէր կարելի՝ հեղինակի բարձր
մտքի և բարձր աւարկացի վերայ խօսելու պատ-
ճառաւ, և եթէ զորանից աւելի զիւրին և
հասկանալի բառերով թարգմանէի այն ժամա-
նակ չէր ունենալ այն քաղցրութիւնը այն ճա-
շակը, ինչպէս ունի բնագիրը:

'ի 25 Մայիսի
1874 թի:

'ի Բագու:

Ձեզ 'ի սրտէ յարգող և
մշտապէս բարեկամ

Խորէն Քահ. Միրզաբեղևանց:

ՆԵՐՍԷՍ ԼԱՄԻՐՈՆԱՑԻՈՑ

ՆԵՐՔՈՂԸ

ՀՈԳԻՈՅՆ ՍՐԲՈՑ ԳԱԼՍԵԱՆ ՎԵՐԱՅ:

Սրտիս սիրոյ բաղձանքից ստիպված նուիրում եմ իմ աղքատ մտքի խօսքերը այս մեծ օրին. մասնակցեցէ՛ք իմ տկարութեանը՝ աղօթքի պարզկները, ո՛վ հանդիսացեալ ժոշովուրդ:

Տուէ՛ք ինձ աշխարհքին այսօր տրուած շնորհքը, որպէս զի, աներկիւղ վցեմ իմ անձը Աստուծոյ զիտութեան իմաստից խորը և սեղանաւորեմ հոգիներին պարարող անապական կերակուրը:

Աստու շնորհք է թափուել այսօր

երկրի վերայ, մաղթենք, որ նորա նշոյնները ճառագայթեն մեր մրտքերի հայեցուածների մէջ, և առաջ նորդէ մեզ հետեիլ շաղպաց Աստուածային խօսքերին:

Այլ սքանչելեացս, հրեշտակները որին ցանկանումէին աղօտ (ԺԹնաշաղ կերպով) ակնարկութեամբ նկատել, այսօր նա շնորհքով իջնելով այս ստորին դաւառը՝ տարածուեցաւ: Այլ ո՛վ արդեօք չիյուսալ նորա պարզկները վայելելու:

Սուրբ Հօգին, Արին Սերովբէից և Քերովբէից դասքն կարօտութեամբ բերանաբաց լինելով նորա որբանութիւնը չ'կարացին նկատել, այսօր արդարեւ ցած դալով լիացրեց մարդկանց իւր անպատմելի խորհուրդները իմանալու: Արօնց հետ և ես սպասաւորում եմ նորա առատութե-

նից իմաստութեան կաթիլները ընդունելու:

Արդարեւ ձգեց մարդը իւր ձեռք դէպի կենաց փայտը, որ յառաջ յետ կացաւ նրանից՝ առաւ, կերաւ, և յախտենական կենդանութիւնը սեպհականեց իւր անձին:

Այլ ո՛վ է արդեօք այս շնորհքի միջնորդը և մատակարարը, ո՛չ որ, եթէ ո՛չ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսն, Աեանքն, Լոյսն, Նախապահն, Դուռն, Հովին, Քահանայապետն, Սիջնորդն, Բարեխօսն, Յոյսն, Կարապետն, որ անցաւ երկնքից երկինք ինքնիշխան զօրութեամբ և մտաւ հրաշալի կերպով և անպատմելի զարմացմամբ փարպուրի ներքին կողմն, և դրաւ Հօր Աստուծոյ առաջ՝ մարդկանցից ստացած

առհաւատչեայն (դրաւը) մեզ համար բարեխօս: Ուստի փոխարէնը առնելով առաւ ձիւք՝ տարածեց երկրումը, որից և մենք խմելով զմայլեցանք և մոռացանք աւելի նախաժօր Ալայի տրտմութեան ցար:

Այսօր աշխարհի խաբէութեան խաւարով ընկզմուածներս՝ հողիններին պայծառացնող և կենդանեաց երկիրը առահնորդող իմանալի լոյսը ընդունեցինք:

Այսօր՝ այն տրտմութեան զգեստը, որ ստացանք մեր հայր Ադամից, հանեցինք, որովհետեւ նոր Ադամը զարգարեց մեզ ոսկեհուռն զարգարանքով և պսակով:

Այսօր՝ զարմանալի Արակը Արկնային ամենապայծառ ճառագայթներով երկրումը յայտնուելով ար-

ծարծեց, այրեց մարդկանցից այն փուշը և մեղաց անէծքի սաստիկ պատիժները:

Այսօր՝ հրեղէն լեզուների վիճակին արժանի զտնուած այն ազգը, որ հաւատար էր անմիտ անասուններին, դարձեալ ստացաւ Քանի կրկին շնորհքը իւր Ստեղծողին պատկերակից լինելով:

Այսօր՝ հողոյ քաղցր ցօղի (շողի) սաստիկ հնչեւնը որոտաց երկրումը, և անէծքի բարբառը՝ որ շարժուեցաւ սորա (երկրի) վերայ, փոխեց օրհնութիւն:

Այսօր անուշահոտ կնդրկի բուրման անապականութեան հոտը ծաւալելով՝ մահի մառախլապատ թանձրը ծուխը յեղափոխեց և հաստատեց անմահութիւն:

Այսօր՝ զգալի պատարագի՝ որը ուղարկեց այս զգալի աշխարհը դէպի այն իմանալի գաւառը (Նրկինք), փոխարէնը ստացաւ առհաստիչեայ (զրաւ) իմանալի Հողին, որ նորոգեց սորա զգալի տարրը աննխիթ քաղաքի պատկերի ձևով:

Ո՛վ որքան մե՛ծ է երկնայինների և երկրայինների տուրեւառութեան շահը, պատճառ, սորա տունն մարմին, և նորանցից առին Հողին. Ազամայ տունը ընծայեց Քրիստոս, Աստուծոյ տունն էլ տուաւ նորա փոխարէն մխիթարիչ սուրբ Հողին:

Մարդիկ մարդը տունն Աստուծոյ, Աստուած էլ Աստուած տուաւ մարդկութեանը: Այս է տուրեւառութիւն, Աստուծոյ արդարութեանը բարոյ:

Առաջ ծառաներիցս հնազանդու-

թեան պատարագ, և ապա Տէրից խաղաղութեան պարզեներ:

Առաջ՝ մեղանից խաղաղութիւնըն Քրիստոս, որ քանդելով ցանկի միջնորմն՝ երկուսը մի արաւ, և ապա Աստուծոյ աւետեաց հնչումն, որ աւետարանեց խաղաղութիւն հեռաւորներին և մերձաւորներին:

Առաջ՝ Որդին նուաճելով ընութեանս՝ Հօր կամքը դէպի քաղցրութիւն շարժեց, և ապա Հողին գալով երկրաւորներիս երկնայինների հանդիսին խառնեց:

Առաջ Քրիստոս խաչի մահուանը հնազանդելով թշամութիւն քաշեց դէպի իւր անձն, և ապա Հողին մեր տկարութեանը օգնութիւն հասնելով դէպի Հայրը բարեխօսեց:

Այն խորհուրդ և Աստուծոյ

դիտութեան ընդարձակ առաւելութիւնը կ'տեսնուի, եղբայրներ, որովհետեւ սարերն են Նորա արդարութիւնները և իրաւունքները՝ շատ խորեր, ինչպէս վկայեց մարդարէն:

Պօղոսը մաղթումէ, որ աշակերտները ընդունեն այս իմաստութեան հոգին, որ զարմացնում է քննողներին և շատացնում ցանկութիւն և փափազ դէպի Մատուած:

Ինչո՞ւ համար էր Որդւոյ մարմնանալը, և ինչո՞ւ մարմնանալու ժամանակ իսկոյն փրկութիւն չեղաւ աշխարհին: Ինչե՞ համար էր անպարտականին նախատանքի խաչը, և ինչո՞ւ այնուհետեւ մարդիկ կատարեալ չեղան:

Ինչո՞ւ համար Որդւոյ հետ ման գալով և բնակվելով աշակերտները անիմաստ մնացին, և ի՞նչ պատճառի

Որդւոյն իջանելու ժամանակ միայն այնքան շնորհքով զարդարված պրսակեցան:

Ինչո՞ւ համար Քրիստոսի այնքան մեծամեծ հրաշքներովը դժուարութեամբ էին հաւատացնում, իսկ այսօր Պետրոսի մէկ բարբառովը երեք հազարներով են աշակերտ լինում, որը քննել արժան է, և Մատուծոյ իմաստութեան գանձը մարդկանց սրտերի շտեմարաններումը ամփոփում (հաւաքում), որ կարողանան յառաջ սրտով հաւատալ արդարութեանը և ապա բերանով խոստովանել փրկութիւնը:

Որովհետեւ այս փրկագործութեան եղանակը ուժով զօրութենով չէ, այլ իրաւունքով և արդարութենով: Որպէս ղի, Մատուծոյ ամենա-

կարող զօրութեան հետ և ամենաբա-
ւական ողորմութիւնը հաստատուի
երկնքումը և երկրումը:

Արովհետև Նա՝ որ բարի ստեղ-
ծեց մարդին իւր բարեբարութեան
պատկերովը, երբ տեսաւ նրան բան-
ասարկուի նախանձից խաբուած ու մե-
ռած, արդար իրաւունքով չկամեցաւ
խաբէութենով բռնուածին թուխել
որապի ձեռքումը:

Ասաց համագոյական Բանին,
ցա՛ճ իջի՛ր, խառնուի՛ր այն բնու-
թեան հետ, որին մենք բարի ստեղ-
ծեցինք. չի՛նի թէ բնաւորապէ՛ս բղ-
խէ այն չարութեան ծուխը, որ իմ
առաջը բարդվում է:

Իմացի՛ր որ եթէ բնական կրր-
բերով տկարանում է իմ օրէնքի մօտ,
անմեղադրելի է այն պատուհասից,

որ նա կարգով բերում է նորա վերայ:

Բայց եթէ բնութենից օտար է
և յետոյ եկած մտած են այն արկած-
ները (գիպուածներ), խաբողին յան-
դիմանելով դատապարտի՛ր, և նորան
ողորմութենով և դթութենով նո-
րոզի՛ր:

Այս պատուէրը ստանալով
Բանը Հօրից՝ խառնուեցաւ մարմնու-
հետ, մարմինն էլ խառնուեցաւ Աս-
տուծոյ հետ: Խառնումն անպատ-
մելի, և էութեանց յատկութիւնը
անշփոթ (անխառն): Այն պատճառի,
որ բոլորովին մարմնոյ ընթացքը ան-
ձամբ անձին փորձելով ճանաչէ:

Մնաց նորանով երեսուն տարի,
և չխառնուեցաւ իւր բնութիւնից
օտար ներդործութեան հետ:

Եկաւ Յորդանան, և Հօրը նուի-

րելով ամենակատար մաքրութիւնը ընդունվեցաւ Նորանից հաւասարապատիւ սիրելի որդի:

Գնաց հողով բանասարկու թըշնամուն դէմ կռուելու, և ճանաչեց թունաւոր օձի նետերի մեքենաները, որ խաբում էր սորանց բնութեան օրէնքով մեղքի վնճը գլորելու:

Պահեց իրան կերակուրներից արդարոց դատուց պէս, և թոյլ տուաւ մարմնոյն շարժվել ինչպէս ցանկանում է: Բայց թշնամին մօտը կանգնելով սպասում էր, և որքան Նա (Քրիստոս) անձնիշխան կամքով չէր փափագում չէր ձգտում դէպի կերակուրը, նա (փորձողը) էլ իւր մեքենաները գործ դնել դէպի նաւատակը չէր կարողանում համարձակվել:

Երբ որ շարժուեցաւ, սրած նե-

տերը իւր ամանից դէպի Տէրը ձգել յուսացաւ:

Հաց շէնիր, ատումէ, այս քարերը քո զօրութենով, որ այդ բան պահեցողութեան համբերութիւն ունեցար, և եղիր ստեղծող՝ հակառակ Աստուծոյն:

Եւ լսելով թէ գրուած է, Աստուծոյ խօսքով կապրէ ամեն մարդ, բան թէ հայով, հնարում էր գրքերով որսալ նորան:

Այն ժամանակ ճանաչեց լարած թակարթը (թալակը), խայտառակեց նորա մեքենաները, պատառեց այն փաթաթած թակարթը, որով որսում էր մարդկանց:

Պարզեց իւր Հօր և հրեշտակների առաջ, և ինքնիշխանութեամբ ի բաց հալածեց խաբողին մեր

խաբուած բնութեան օրէնքովը:

Դանիէլ մանուկը արդար դատաստանով դատեց. ամաչացրեց չար ծերերին, որ զբարտուում էին մարդկութեանը, որոնք իւրեանց մեղքերը նորա վերայ էին զցում:

Այ՛ հնացած, ատումէ, չարութեան օրերով այժմ եկան հասանքո մեղքերը, որ գործում էիր առաջուց, որ դատում էիր անիրաւ դատաստանով, և մարդկան անմեղ բնութիւնը քեզ մասնակից էիր վճռում:

Քո չար նախանձը խաբեց քեզ և մարդատեցութեան ախար դարձրուց քո սիրար:

Այդպէս էիք խաբում մարդկանց որդիներին, և նորա երկիրդ պատճառաւ մասնակցում էին ձեր կամքին:

Բայց Արկնաւոր Հօր որդին

յանձն չառաւ ձեր անօրէնութիւնները:

Այս ասելով և ոտի տակ կոխ տալով ծերացած օձին՝ յայտնեց իւր Հօր և հրեշտակների յառաջ առաջին յաղթութիւնը և մեր բնութեան անմեղութիւնը:

Այն ժամանակ մօտեցան հրեշտակները և պաշտեցին նորան ինչպէս հարկաւորն էր, երբ որ յաղթեց չարին բնաւորականովն, և արդարացած բնութենովը տիրեց հակառակորդ դեերի բնութեան վերայ զօրաւոր ձեռքով:

Արդ՝ որովհետեւ նա միայն զընտելեցաւ չարից անփորձ և հաճոյ Աստուծոյն, այն պատճառաւ սկսականչել մարդկանց դէպի կենաց ապաշխարութիւն արքայութեան յուսով:

Իսկ նոքա խաբէութենից խաւարված դժուարանում էին հետևիլ կանչողին, և ծանր էր թուում դէպ ՚ի երկիր ընկղմուածներին՝ դէպի երկինք նայել. և աշխարհիս ցանկութեանով խաբուածները չէին ախորժում (սիրում) վերին փառքը և բռնութենով (ուժով) ձգել քաշել անկարելի էր նրանց անձնիշխան Ստեղծողին. նըշաններով (հրաշքներով) վարդապետութենով (քարոզութենով) էլ քիչերն էկան դէպի հաւանութիւն:

Ապա ի՞նչ անէր: Այլ սքանչելեացս, որովհետև պատիժների պարտական էին մարդիկ, և պէտք էր պատիժը հատուցանել և ապա Աստուծոյ արդարութենից ողորմութեան արժանի գտնուէին:

Ա՛յ որ անպարտական էր իւր

Հօր յառաջ, դորժ դնելով շատ իմաստութիւն, բոլոր պարտականներս փոխանակ մեռաւ, և ջնջելով պատառեց մեր յանցանքի ձեռագիրը: Իջաւ դէպի դժօխք Ա՛յ, որին անկարելի էր մահից բռնուիլ, և արձակեց մեռեալներին:

Ա՛յ ինքն եկաւ կենդանիների մօտ, և հաստատեց նորանց. և որոնք որ Ա՛դամայ յանցանքով մահի դատապարտութեան տակ էին, իւր անմեղութեան շնորհքով դարձրեց դէպի կեանքի արդարութիւն և դէպի կենդանեաց երկիրը:

Որովհետև այսպէս ենք իմանում Պօղոսից յայտնուած Ա՛ստուածապաշտութեան մեծ խորհուրդը, որ երևեցաւ մարմնով, արդարացաւ հոգևով, յայտնուեցաւ հրեշտակներին, քարոզ-

վեցաւ հեթանոսների մէջ, հաւատարիմ եղաւ աշխարհին և համբարձաւ փառքով:

Եւ մտնելով վարագուրի ներքին կողմն՝ ընծայեց Հօրը պատարագ՝ մեծ Քահանայն իւր պատուական արիւնք, յայտնեց և խաբողի խաբէութիւնները, և բարեխօսում էր խաղաղութիւն անել մարդկանց հետ:

Եւ բարի Հայրը հաւանելով իւր սիրելի որդւոյ զարմանալի գործին, և բանդելով առաջվայ հօր դատապարտութեան կնիքը, տուաւ Նորան Հօգին, որ սփռէ տարածէ իւր արիւնով գնուած (առուած) հօտի վերայ, և լուսաւորէ նոցա մտքի աչքերը վերին յուսովը:

Եւն ժամանակ Միածինը վեր առնելով Սաղիմում ցօղած (շողած)

Միսիթարիչը ձիւնացրեց նորանում հաւաքված թագաւորներին նախագուշակ մարգարէի ասածի պէս:

Որ եկաւ և բնակվեց մեր սրբտերու մը և լուսաւորեց Քրիստոսի սիրոյ առաւելութեան լայնութիւնը և երկայնութիւնը:

Եւ որովհետև ձրի էր շնորհում Քրիստոսի մահուան փոխանակ, այն պատճառաւ հաւասարապէս արժանաւորների և անարժանների վերայ տարածվում է:

Ուստի և Պետրոսի մէկ բարբառով այսօր երեք հազար անձինք են աշակերտում: Ապա ճշմարիտ վկայեց զարմանալի Բանն, թէ այս մեծ օրվայ շնորհքը կլինի:

Որ ինչպէս սերմանելուց աւելի՛ ժողովելն է ցանկալի, այնպէս և

Վրիստոսի խորհրդոյ ամեն սերմերի պտուղն այսօր է քաշվում: Այսինքն սուրբ Հոգին, որի համար ինքըն վլայեց, թէ նա կտիրեցնէ մեզ և կյիշէ իրանից ամեն ասուածները:

Այս քաղցրութեան ցօղը զուարթացրէց Վրիստոսի խօսքերի բոյսերը, և օրհնելով պսակեց իւր տնօրինական գործերի տարիները, որի համար աղաղակում է եկեղեցին, ձմեռն անց կացաւ, մեր այդիները ծաղկեցան և հոտ բուրեցին:

Այս առաւօտ նայեց Արկնաւոր Հայրը դէպի երկիր, որին խմացրեց սուրբ Հոգւոյ յորդառատ գետից, և վթթելով ծաղկեցրեց առաքիւնութեան զանազան բոյսեր շատ տեսակ տունկերի արմատներից, ինչպէս ստում է մարգարէն:

Ահա՛ շնորհ, որ չի չափվում, և պարզև, որի գործերի կշիռը չի զուգակցում (հաւասարվում):

Ահա՛ տուր, որի բնութեան իսկութիւնը չի շրջափակվում, և շնորհ, որի գերազանց մօրի զեղումն (լուծիւնը) չի սահմանափակվում:

Ահա՛ առատ ողորձութիւն, որ աշխարհիս ամեն թագաւորութիւն հաւասարվելով փոքր է գտանվում, և մխիթարութիւն, որին մարմնաւոր զբաղմանց ուրախութիւն չի հաւասարվում:

Արովհետև, ո՞վ արդեօք աշխարհիս տիրելու ժամանակ կարողացաւ և անսպականութիւն ստանալ, կամ ո՞ր թագաւորը կարողացաւ ձեռնարկել մահը կեանքի փոխելու, կամ ո՞ր մարմնաւոր երանութիւն

կարողացաւ յաւիտենական կեանքը ընդգրկել: Իսկ Աս այսօր Առաքելոց դասի վերայ իջնելու ժամանակ՝ զօրացրեց նոցա ձեռքերը, որ բաշխեն սրանց (այդ բարութիւնները) բոլոր աշխարհին:

Նորա Սորանով լցուած՝ ստուերով (շուքով) հիւանդներ բժշկեցին, թաշկինակով (աղլուխով) ցաւեր փարատեցին, ձեռքով մեռեալներ վեր կացրին. կաղերին գնալ տուին. կուրերի հոգւոյ աչքերը աւելի՛ բան թէ մարմնոյ աչքերը լուսաւորեցին, դէպի երկինք հրաւիրեցին. անվախճան փառքին մարդկանց ժառանգորդ արին:

Ահա՛ ուրեմն յայտնի եղաւ, թէ երկրաւոր տուրքերից և ո՛չ մի ինչ հաւասար գտնուեցաւ երկնային տուրքին, որ ո՛չ միայն բանական ազգը

սորան ընդունակ եղաւ, այլ և անշունչ տարերքն անգամ՝ սորանով զօրացած՝ մարդկանցից բարձր զըտնուեցան: Որ նոյն ինքն իջանելու ժամանակ՝ յառաջ տունը լցրեց զարմանալի կերպով, և ապա հանգեաւ նորանց վերայ, որոնք սիրով նստած էին նորա մէջ:

Որովհետեւ ասումէ, երբ որ լրացան Պենտեկոստէից (*) օրերը, ամենքը միաբան միասին էին, յանկարծ երկնքից՝ հնչին եղաւ, և սաստիկ հողմի (քամու) պէս գալով՝ լցրեց ամեն

(*) Պենտեկոստէ կնշանակէ հինգ տասն(50):

Այսինքն Քրիստոսի յարութիւնից յետոյ, երբ որ անցաւ յիսուն օր: Յարութիւնից քսուասուն օր անցած՝ համբարձաւ, և տասն օրից յետոյ, որ յարութեան յիսուն երրորդ օրն էր, սուրբ Հոգին իջաւ Վերնատուն Առաքելոց վերայ:

Տ. թ.

տունը, որի մէջ նստած էին: Այս նորանց երեւեցան ինչպէս կրակից բաժանված լեզուներ, և նստան նորանց ամեն մէկի վերայ, և լցուեցան ամենքը սուրբ Հոգով, և սկսան խօսել այլ և այլ լեզուներով ինչպէս Հոգին նորանց խօսիլ կտար:

Միասին միաբան էին, ասում է, որպէս զի, ցոյց տայ, որ ո՛չ թէ միայն տասներկուսն էին այնտեղ, այլ և Աստուածածին կոյսը նորանց հետ էր այն կանանցով, որոնք պաշտում էին Յիսուսին Գալիլէայում. որոնք և տեսնող եղան յարութեան. որոնց հետ և եօթանասնից գունդը իրանց ամեն ծանօթներով:

Այն ժամանակ եկաւ նորանց վերայ սուրբ Հոգին, ինչպէս Քրիստոս յառաջ խոստացաւ ասելով.

ահա՛ ես կուղարկեմ իմ Հօր տւետիքը ձեր մօտ, և դուք կնստէք Արտասաղէմ քաղաքում, մինչև որ կհաղնէք (կստանաք) զօրութիւն բարձրից:

Այս որոտող հողմի հնչիւն հանեց, որով ցոյց էր տալիս հեղման առաւելութիւնը: Դարձեալ նոյն Հոգին էր, որ սկզբումը ման էր գալի ջրերի վերայ. լցրեց տունը իմանալի զօրութեան հետ և զգալի կրակի տեսակով տղայաբարոններին զարկացնելու համար:

Այս ապա բաժանուեցան այն կրակիցն լեզուներ, և իջաւ նորանցից ամեն մէկի վերայ, որով նշանակուեալ էր մի ուրիշ տեսակ լեզուախօսութեան շնորհքի պարգևները:

Ուստի և նոցա զգալի մարմնոյ զղայարանաց վերայ տեսանելի հրե-

ղին լեզուները իջանելու ժամանակ նոցա մտքերը իմանալի զօրութենով իմաստնացած՝ սկսաւ ուրիշ տեսակ խօսքերով շարժել նոցա լեզուները. բայտ որում ասում է, խօսում էին այլ և այլ լեզուներով, ինչպէս և Հողին տալիս էր նորանց խօսել:

Այ թէ այն պատճառի, որ լեզուներին շնորհքը նախամեծար էր, այլ որովհետեւ չկար նորանց մօտ մի ուրիշ շնորհք, որով զօրացած կարողանային հրատարակել:

Բայց մի ուրիշ կերպ խօսելով քաղաքի բոլոր ամբոխին բերում հաւաքում էր նորանց վերայ զարմանքով: Բայտ որում ասում է եկան միաբան բազմութիւն և մէկ մէկու վերայ սատոխի հաւաքվեցան և մեծ զարմանքով զարմանում էին ամենքը,

ուսանք էլ նոցա զարմանալի այրափոխման պատճառաւ ծագը անելով ասում էին, թէ նոքա արբած կլինին:

Ամենքը այսպէս էին իմանում այս շնորհքի համար, թէ Հներգործեց Հողին իջանելու ժամանակ նորանցում Բրիստոսի խոստումն, այլ շնորհեց լեզուներ: Որովհետեւ նա Հասաց թէ լեզուներ կխօսիք Հողովը, այլ թէ կսովորեցնէ ձեզ և կյիշէ ձեզ այն ամենը, ինչ որ ասացի ձեզ:

Արոնք էթէ սօրան ստացել էին սկզբումը, այ՛պէս տակնուվրա չէին լինիլ, և բազմութեանը իրանց մի ուրիշ տեսակ խօսքերովը չէին ձգել ՚ի նշան տեսութեան:

Արոյ համար Ամենիմասան՝ յառաջ ինչպէս մանուկներին խաղերի հանդիսների մէջ, այնպէս զարմա-

մանայի փոփոխութենով շփոթեց
նորանց:

Արովհետև նորա՝ որոնք երեկ և
այսօր Գալիլեացի գուեհիկ և շինա-
կան մարդիկ էին, ահա ասում են.
իմաստուն Հռովմայեցիների պէս
ճարտարաբանում են, ոմանք էլ Պար-
թևական հեռի աշխարհի խօսքերով
նորանց պատասխանում են:

Պետրոսը՝ որ Վափառնաումի
մէջ էր ծնուած, լսում ենք, որ Հռով-
մայեցւոց լեզուն ճարտար կերպով է
խօսում:

Փիլիպպոսը՝ որ Գալիլիացւոց
Բետսայիղայիցն էր, Արարացւոց
բարբառովն է խօսում:

Յովհաննէս՝ որ Նազարէթումն
էր մեծացած, ինչպէս Աբելիեցւոց
բարբառովն մեզ հարցնում է:

Թովմասին էլ լսում են, որ Աթով-
պացւոց լեզւով մարդարէի խօսքերն
է յիշեցնում:

Այն տիմար Թադէոսը՝ տեսէք
թէ, որքան գեղեցիկ մեծ Հայոց
բառերով իւր խօսքերն է քարոզում
ուսուցանում:

Քարզուղիմկոսը կարծես թէ
Մարբումն է ծնուած, նոցա բառե-
րովն է քարոզում:

Այլ սքանչելեացս. մենք զանա-
զան գաւառներում ծնանք, և մեծ
աշխատութիւնով նորանց լեզուները
տափրեցինք. բայց տրա՛ որ Հաեասն
այն քաղաքները, առանց աշխատու-
թեան և նեղութեան նորանց բար-
բառներով են խօսում:

Մեծ է, ասում են, այս զարման-
քի արուեստը, և թէ ի՞նչ զլուխ

պիտի հանէ, մենք չենք կարող նկատել:

Այն ժամանակ վերկացաւ Պետրոսը տաան և մի աշակերտների հետ միասին, և բարձրացրեց իւր ձայնը, և սկսաւ մարդկանց տարակուսութիւնը լուծել:

Ով Հրէաստանցի մարդիք, և դուք ամենքդ, որ բնակված էք Երուսաղէմում, այս ձեզ յայանի լինի, և ականջ դրէք իմ խօսքերին:

Այս արբեցութիւնը գինոյ արբեցութիւն չէ օրվայ երեք ժամին ինչպէս դուք կարծում էք, այլ ուրախութեան բաժակ է և անապականութեան առհասառչեայ (գրաւնշան), որի համար մարդարէքը նախազուշակել էին և ահա այսօր խորհրդի լուսն և կատարումն եղաւ:

Ով օրէնք ուսուցանողներ, և մարդարէների՝ աշակերտներ, այս այն է, որ ասված է Յովելեայից, որը միշտ կարդումէք, կատարվեց:

Ահա՛ վերջին օրերումը թափեց Ստուած իւր Հոգուցը զանազան մարմնաւոր հասակների վերայ, և կ'մարդարէանանք:

Այն Ղազովեցի Սիաուսը որ ձեզ մօտ երևեցաւ հրաշքներով, և անմեղ տեղը խաչուեցաւ, բարձրացաւ դէպի երկինք, և նստաւ Աստուծոյ աջ կողմում, և այս սուրբ Հոգւոյ պարզւնները ստանալով Հօրիցը՝ մեր վերայ տարածեց:

Ղա՛ երբ փառքով բարձրանում էր դէպի երկինք, մեղ ուխտեց, և մտնելով երկինք՝ Հօր և Հոգւոյն հաւատար նստաւ, և այս ասաց, Աս

այն գործը, որ ինձ հաւատացիր, կատարեցի երկրումը, իմ Հօրդ անունը փառաւորեցի մարդկանց մօտ. չարի նախանձից ապականված մեր պատկերակիցը Աստուածութեանս բնութեան հետ խառնելով սրբեցի զարմանալի կերպով:

Իմ մահը ոգորմելի և տառապեալ մարդկան ազգի փոխարէն տալով ազատեցի նորանց անէճքից:

Եւ այժմ նոյն մարմնով եկած երկիրպաշտութիւն եմ ստանում երկնաւորներէց:

Այսուհետև զործելու ժամանակը քեզ է հասել, ո՛վ իմ փառակից Հօրի, պէտք է և քո մարդասիրութիւնը ցոյց տաս երկրումը. այսուհետև մեր Աստուածութեան անունը քեզ ենք յանձնում յարդելու

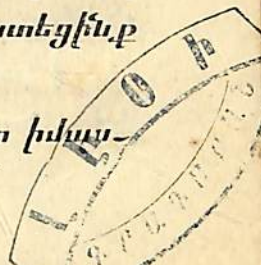
մարդկանց մօտ: Իմ Հայրը ներեց և թողեց այն պարտքը, որով դու արդելուեցար թափուելու նորանց վերայ իմ մարմնոյ պատարագովը:

Սա ստացաւ ինձ նորանցից առհաւատչեայ (գրաւ) և քեզ տալիս է նորանց խաղաղութիւն:

Յա՛՛՛՛՛՛՛ իջեր այժմ, ո՛վ սիրոյ աղբիւր, նրանց մօտ սիրով, մխիթարիր նորանց, որոնք այն պանդուխտ տեղումը օտար և անցաւոր կեանքով չարչարվում են:

Դարձրո՛ւ նորանց սրտերը դատարկ և անպէտք մտածմունքից, որով ՚ի գուր շփոթում է թշնամին նորանց՝ նայելու այս բազմապատիկ օթեաններին, որ պատրաստեցինք նորանց համար:

Բաշխիր նորանց առատ իմաս-

տուժին, որ չարագործը չմտ-
րացնէ նորանց:

Եւ մասնակից եղայ նորանց կա-
րիքներին, և ճանաչեցի փորձով, որ
տկար և դիւրակործան բնութեան
են վիճակված:

Եւս պատճառաւ աղաչում եմ,
անբաժանելի մնացիր նրանցից, և
զօրացրո՛ւ նորանց ամեն փորձանքի
դէմ: Յետ քաշիր մարմնական կամբե-
րը և զօրացրո՛ւ նոցա մտքի կամբերը:

Քեզ եմ տալիս նրանց, քեզ
եմ յանձնում նորանց. քեզ նորանց
եմ խոստացել, և այժմ քեզանով պըն-
դացնում եմ ամենքին, որ 'ի զուր
չլինի իմ արին թափելը նորանց
համար:

Առատացրո՛ւ նրանց մէջ, ո՛վ
իմ համազոյակից Հոգի, բժշկու-

թեան, մարգարէութեան, վերինը
խորհելու և ներքինը ատելու հնորհքը:

Եւս թէպէտ և շատ անգամ
խօսում էի նորանց հետ և պատմում
երկնքի արքայութեան պատմու-
թիւնը, բայց անբան չէին խոնարհեց-
նում իրանց ականջները սիրով լսելու:

Երբ որ մարմնական բժշկու-
թիւններ էի կատարում, մեռեալներ
էի յարուցանում, կաղերին գնալ էի
տալիս, կոյրերին լուսաւորում էի,
ամենքին սերը դէպի ինձ մեծա-
նալով շատանում էր:

Հողեկան հաց այսինքն իմա-
տութեան խօսքեր էի տալիս, ո՛չ
որ չէր զգաստանում:

Բայց երբ մարմնական հաց տուի
առատապէս, որ կշտանան, այն-
քան շատացան իմ սիրովը, մինչև

անդամ կամենում էին յափշտակել
ինձ և թաղաւոր կանգնեցնել իրանց
վերայ:

Այս է մարդկան ազգի մտքի
ճանապարհը, որը ես փորձեցի, տկա-
րացած են մտածելու այս վերին
բարիների համար, որ խոստացել եմ
իրանց:

Նորա ծանօթ չեն երկնային
փառաւորութեանը. բայց միշտ երկ-
րումը տատանվում քաշքաշվում են.
Նորա կարծիքապէս են ընդունում
այս ճշմարտութիւնը, և այն է նոցա
համար վայելուչ կեանք համարուած:

Սորա համար դու նորանց տղա-
յամտութիւնը յառաջ նշաններով
և հրաշքներով զարմացրո՛ւ, և նոցա
կարծիքը դէպի հաւանութեան հա-
ւատը բժշկութեան շնորհքով ուղղի՛ր:

Քո առատութեան շնորհը մի՛ արդե-
լուր բաշխելու մեր Աստուածու-
թեան փառաց և գովութեան համար:

Մե՛ծ բան է, որ ինչպէս երկին-
քը նոյնպէս և երկիրը լցնուի մեր
Աստուածութեան փառքովը, ինչ-
պէս հրեշտակներ նոյնպէս և մար-
դիկ ունենանք մեր անուանը օրհնա-
բանողներ:

Չարմանք չէ, եթէ մեր մուր-
ված արարածը մեր բազմապատիկ
զօրութենովը մեզ հպատակացնենք:

Արդ ազաչում եմ, ցա՛ծ իջի՛ր
ցա՛ծ, որովհետև տարակուսութիւնը
պաշարել է նորանց:

Փոքր ինչ մահուանս տնօրէ-
նութեան ժամանակը հեռացայ նո-
րանցից, ինչպէս ծննդականի երկունք
(ցաւ) պատեց իմ աշակերաններին,

մինչև որ շուտ յարութենիցս յետոյ
մխիթարեցի նորանց:

Տասն ու մէկից մինը այնտեղ
չէր, տաննի վկայութեանն էլ յարու-
թեանս համար նա չէր հաւատում,
մինչև որ կրկին յայտնուեցայ և կող-
քիս խոցուածը նորա մոքին հաւատ
տալու համար շոշափել տուի:

Եւ այժմ իմ ճանապարհորդու-
թեամբը դէպի երկինք, նոցա կար-
ճամտութիւնը թո՛ղ չ'զայթակղուի
Քո մխիթարութեան յուսոյ վերայ,
որ ես խոստացայ:

Ասանորոյ Դու շուտ արա, գնա՛
մխիթարի՛ր իմ որդիներիս և աշա-
կերտներիս: Գնա՛ հանդատացի՛ր նո-
րանց մէջ, ինչպէս ես խոստացայ, և
բարոզելով յիշե՛ր նորանց այն ամեն
խօսքերը, որ ես ասել եմ:

Եւ յն ժամանակ նետի պէս թռչե-
լով Ամենակարող զօրութիւնը, փրո-
կական առատութիւնը, հեղութեան
աղբիւրը, բարութեան Հողին, մար-
դասեր Շնորհը, Աստուծոյ առատու-
թեան հեղումն, կենդանարար բրդ-
խումն, Աստուծոյ պարգևը, ճշմարիտ
խաղաղութիւնը, մարգարէներից քա-
րոզուածը՝ մխիթարիչ սուրբ Հողին
անցնում էր ահեղ որոտմունքով ան-
մարմին խումբերի դասակարգու-
թիւններից. երկնային զօրքի նահա-
պետութիւններն էլ զարմանալով
զարմացել էին սորա վերայ:

Ասան զի, նոքա՛ որոնք ցան-
կանում էին ազօտ կերպով տեսանել,
տեսան իսկական էութենով դիմած
(եկած) և սփռուած մարդկան ազդի
վերայ:

Արովհետեւ ցած իջաւ բոլորովին
 Հողոյ անձնաւորութիւնը այսօր
 Առաքելոց դասի մէջ, ինչպէս Միա-
 ծինը սուրբ Մուսի արգանդի մէջ:

Վա՛ որ եկաւ, էլ չբաժանուե-
 ցաւ, այլ մնաց Քրիստոսի եկե-
 ղեցոյ մէջ, իւր փետայի ճշմարիտ
 խոստման պէս, որ ասաց, «Չեզ հետ
 կրնակվի և ձեզ հետ կլինի յաւի-
 տեան:» Վա՛ որ և զօրացրեց այսօր
 Առաքեալներին, և նորանց մատա-
 կարարութենովը բոլոր աշխարհին:

Արովհետեւ և Սորան աւելի քաղ-
 ցրացաւ (դուրեկան եղաւ) մարդ-
 կան փրկութեան ճաշակը. որոնց
 հետ մնաց և բնակուեցաւ նորանց
 մէջ:

Ուստի և Պետրոսը կրելով (ու-
 նենալով) իրա մէջ սուրբ Հողին՝

Անանեսի ստելը՝ մարդո՛ւն սուտ
 ասել չէր համարում, այլ Աստու-
 ծոյն: «Ինչո՞ւ համար, ասում է, ձեր
 մտքու՛մը դրիք փորձել Աստուծոյ Հո-
 զին:» Ինձ խաբել կամենալով, մարդ-
 կան սուտ չասացիր, այլ Աստուծոյն:

Սորա շնորհքը իջաւ Ստեփան-
 նոսի վերայ, երբ որ Առաքեալները
 ձեռք դրին նորա վերայ. դորանով
 նա զօրացաւ նշաններ և մեծ մեծ
 հրաշքներ անելու:

Սա արդա՛րեւ որպէս եկեղեցոյ
 թագաւոր կարգում էր Պօղոսին և
 Բառնաբասին իւր Բանի (Քրիս-
 տոսի) սպասաւորութեան գործի մէջ:

Սա ոմանց ընտրեց Առաքելու-
 թեան համար, ոմանց մարգարէու-
 թեան, ոմանց հովուելու և բարո-
 զելու. ինչպէս Մատաթեային դուրս

եկաւ Առաքելութեան վեճակը,
Ազաբեային և Տիմոթեային մար-
գարէութիւն, և Ափեսոսի եկեղեցոյ
երեցներին հովուութիւն և վարդա-
պետութիւն (քարոզութիւն):

Զգո՛ւշ կացէք, ասում է, այդ
հօտին, որին ձեզ սուրբ Հոգին կար-
գեց տեսուհներ և վարդապետներ:

Սա արձակելով համարձակացրեց
մարմնեղէն լեզուին կոչել Հօրը
Աստուած, որ նստում է հրեղէն կառ-
քում, որին պաշտում են հրեղէն ան-
մարմին բանակները (հրեշտակները):

Մենք ստացանք որդեգրու-
թեան Հոգին, որով աղաղակում
ենք Աբբայ՝ Հայր:

Նոյն ինքն Հոգին վկայում է
մեր հոգւոյն, թէ մենք Աստուծոյ
որդիներ ենք:

Սա մէկին տալիս է բան իմա-
տութեան, մէկին բան պիտութեան,
միւսին հաւատք սարերը փոփոխե-
լու, և մէկ ուրիշին զօրութիւն զօր-
մանալի գործեր կատարելու:

Սա օժում է մեր մտքերը, ինչ-
պէս Յօհաննէսն է ասում, և շինում է
քրիստոնեաներ և Քրիստոսին ըն-
դունողներ, և այս օժութենից մենք
զօրանում ենք ամենք գիտենալու
համար:

Սա լուսաւորում է մեր սրտերի
աչքերը, որ իմանանք մեր կոչման
յոյսը, և փառքի ժառանգութեան
մեծութիւնը, և Քրիստոսի սիրոյ
երկայնութիւն ու լայնութիւնը, ուս-
տի մենք արհամարհեցինք երևելի բա-
ները և փափաղում ենք աներևոյթ-
ներին:

Եւ այս Հողովք Քրիստոս մեզանում բնակվելով մեռցրեց մեղքի հեշտութեան մարմնական զգայարանքը, և կենդանացրեց բանական հոգիները արդար խորհուրդների յուսովք: Որով մարդիկ զօրացած ոտի տակ տուին նեղութիւնը, հալածանքը, սովը, մերկութիւնը, սուրը, ինչ որ կայ աշխարհիս վերայ և նոր լինելի բաները, պայծառացած հողով Քրիստոսի սէրը գիտենալու համար:

Սա՛ որ քննում է Աստուծոյ խորութիւնները, քննում է և մարդկան սրտերը, և տեսնելով՝ մեր բնութեան տկարութիւնը՝ հասնում է մեր տկար թիկունքին, և բարեխօս է լինում զէպի Աստուած լուռ անսուտնչ նեղութիւն ներում սուրբ եկեղեցիների համար:

Եւ ինքն՝ Աստուած սիրողնե-

րին ամեն բարեգործութիւնների մէջ միշտ գործակից է լինում: Ամենի փրկութիւնն է կամենում, ամենի հաւատքին է սպասում, որ հաւատ ընծայելու ժամանակ՝ սերմանէ նորանց մէջ Հորհրդ և հոգևոր զօրութիւններ:

Մամենո՞ւմ ես իմանալ Սորա սիրոյ չափը զէպի մարդիկ, գնա՛ մօտեցի՛ր ներքնուոյն կառքին, ինչպէս մի ժամանակ Փիլիպպոսը մօտեցաւ, և տես, թէ ինչպէս մի հաւատով հարցմունքի փոխարէն ստացաւ սուրբ Հողին:

Տէ՛ր, ասաց Փիլիպպոսին, աղաչումեմ քեզ, ասա՛, որի՞ համար ասաց այս խօսքը մարդարէն, իրա՞ թէ մէկ ուրիշ՞ համար:

Այդ ուղիղ հարցմունքը ներք-

նոյն անձնի մէջ Հոգւոյն մտներու դուռն եղև, և տեղ պատրաստեց Փիլիպպոսի խօսքերի համար, մինչև որ կանգնեց ջրի մօտ, Հոգին էլ ներքնոյն ուսուցէչ վերգալով աւելորդ համարեց մէկ էլ նեղութիւն տալ Փիլիպպոսին:

Այսպէս է տուրբ Հոգւոյ պահպանելը աշխարհին, այսքան է նորա մխիթարելը մարդկանց:

Ոչ Աթովբացւոյն է խտրում (ջոկում), ո՛չ հեթանոսներին է անարդում, ո՛չ հրեաներին է յարգում, այլ ամենքին հաւասար շնորհք է բաշխում, և միայն փափաղում է, որ մենք իրա շնորհքի նիւթ մեր յօժար սրտի հաւատը ընծայենք: Աւ նոյն զանազան շնորհքի պայծառ ջահերովը եկեղեցւոյ մանկունքներին

լուսաւորում է, և շնորհքով վառած նորանց աշխարհիս հեշտութեան զբաղմունքից ձգտում է դէպի Արկնաւոր Հօր սէրը:

Ասան զի տղաներին խաղալիկ նշաններ լեզուախօսութիւնը ի հոգւոյն տուաւ, և կաթն մանուկներին բժշկութեան շնորհք և զօրութեանց յաջողութիւններ:

Իսկ կատարեալներին մատակարարում է հաստատուն կերակուր, որ է Աստուծոյ սէրը, ինչպէս աղաղակում է նա, որ ճաշակեց. Աթէ ունենամ ամեն գիտութիւն և հաւատ մինչև անգամ սարերը փոփոխելու, և եթէ սէր չ'ունենամ, օգուտ չեմ կարող լինել:

Այս և ցանկանում է աշակերտներին հետևեալը ասելու ժամանակ-

Թէ աղօթք եմ անում և ծունր եմ
դնում, որ դուք ստանաք ո՛չ Թէ
հրաշագործութեան հոգի, այլ իմաս-
տութեան հոգի, որ լուսաւորում է
մտքի աչքը Քրիստոսի սիրոյ լայ-
նութիւնը, բարձրութիւնը և խորու-
թիւնը իմանալու համար:

Այս պատճառաւ հրաշքների
և լեզուների ներգործութիւնը իբրև
անօգուտ պակասեցաւ, իսկ իմաս-
տութեան և գիտութեան հոգին
միշտ ներգործում է եկեղեցւոյ մէջ
և պայծառացնում է Քրիստոսի
սէրը նորա որդւոց հոգիների մէջ:

Ոչ որ չկարծէ, Թէ Յիսուսին
Տէր կանուանէ, Թէ որ յառաջ
նորանից ազդումն առած չի լինի:
Ապա Թէ մէկը ժտենում է յառաջ
առանց այս հրամանի կոչմանը, Մի-

մօն կախարդի պէս, որ էր փորձող
սուրբ Հոգւոյն, այնպիսին Դաւթի
տաճարից կմերժուի:

Ամուր կնիք (փեջատ) կայ
Քրիստոսի սուրբ եկեղեցւոյ իւրաքան-
չիւր անդամների վերայ, որոնք ամուր
պահպանվում են դորանով Հորհրդի
ամեն մի պատուի մէջ:

Որովհետև նա՛ որ հաստատեց
մեզ ձեզ հետ Քրիստոսումը, Աս-
տուած է, որ և կնքեց մեզ և տուաւ
մեր սրտերի մէջ Հոգւոյ առհաւատ-
չեան (գրաւը):

Աարդապետ (քարողեչ) է ու-
սուցանելու և յիշել տալու Քրիստո-
սից ասվածներն, ինչպէս խոստա-
ցաւ, Թէ երբ նա այսինքն ճշմարտու-
թեան Հոգին կգայ, կառահնորդէ
ձեզ ամենը ճշմարտութեամբ:

Իմաստուն ճարտարապետ է, որ շինում է օտարներին և պանդուխտներին մարդարենների և Առաքելոց հիմքի վերայ Քրիստոսի կատարման հասակի չափը:

Մարդկան մտքերը չտող շատ առատ գետ է, որ լիացնում է մեր իմաստութեան ակոսները (ծիրը վարած տեղը) և զուարթացնում է իրա ցօղովը (չաղով) առաքինութեան ծաղիկների զանազան բոյսերը, ինչպէս ասաց Քրիստոս, իրա հաւատացեալների որովայնիցը (փորից) կբղխէ Հոգիից գետ, որի համար առաջուց յայտնեց մարգարէն:

Արթուն վերակացու է այսինքն Ակեղեցւոյ կարգերը կարգադրող, և որոշող իւրաքանչիւր աստիճանները և պատիւը, որ կարգեց առաջ՝

Առաքեալներ, երկրորդ՝ մարգարէք, երրորդ՝ վարդապետներ, որոնց հետ զօրութիւններ և բժշկութեան շրնորհքներ, լեզուների տեսակներ և լեզուների թարգմանութիւններ:

Այս ներգործութեան Հոգին յօրինում է (կարգին շինում է) առ ճարի աստիճանների դասակարգութիւնները երկնային դասերի՝ մանութենով, հոգևոր երգով միշտ Աստուծոյ խօսակցութենով:

Այս Հոգին ծնանում է Քրիստոսի եկեղեցւոյ մանուկներին սրբարար աւազանի արգանդից Արկնաւոր Հօր որդեգրութեան համար:

Այս սուրբ Հոգին զօրացնում է քահանայապետների ձեռքերը՝ շնորհաբաշխութեան, քահանաներին՝ նախադործութեան, և սարկաւազ-

ներին՝ սուրբ Եկեղեցոյն սպասաւորութեան համար:

Սա վեր է կացնում աթոռի համար ժառանգներ, պատուի համար եկեղեցականներ, ոմանց կարգում է խօսելու պաշտօնի մէջ, ոմանց ձայն հնչելու, ոմանց զրբեր կարգալու:

Սորանով զօրացան վկաները (մարտիրոսավաճները), զինուորվեցան նահատակները, քաջացան մարդիկը, արիացան կանայքը:

Սորա զօրութիւնը բղխում է խաչանիշ (խաչի նման) փայտերից զարմանքով, կառուցած յարկերից հրաշքներով, սուրբերի մասունքներից ամեն ցաւերի բժշկութիւն՝ շնորհքով:

Երբեք է ամեն երկիրը Սորա ողորմութեամբ, օղն էլ մաքրեցաւ:

Սորա իջանելու ժամանակ, Նա մեզ հետ է միշտ, և մեր ամեն ինչ Սորա շնորհած (տուած) պարզեն է. Որոյ առաջին մենք ընկնելով մեր երեսի վերայ՝ մաղթենք արտասունքով:

Ո՛վ Ատուած Ատուածանից և ամենին նորոգող սուրբ Հօլի, քո պահպանութեան ինամբին սպաստան արաւ քաջ Հովիւր իւր հօտը (սիրուն), և տարածեց Քո ճառագայթները իւր Եկեղեցոյ մէջ մինչև յաւիտեան:

Քեզանով են շարժվում մեր լեզուները օրհնութիւն և փառարանութիւն տալու ժամանակները, և մեր անձները քեզանով կարգուեցան քո զանազան շնորհքիդ պաշտմանը ծառայելու:

Քեզ աղաչում ենք ամեններս

միաբան և խօսում ենք թեզ հետ
համարձակ մենք բո ճննդեան ար-
զանդի որդիներս: Մի՛ զզուիր քո
հօտիցը զարշէլե մեզքի հօտի պատ-
ճառաւ, այլ մնացիր մեզ հետ հաշ-
տութենով մինչև վերջը, և ուղեկից
լեր մեզ դէպի քո երկնային խո-
րանները:

Ո՛վ Տէր, մեզ այս պանդուխտ
տեղերում արտորվածներիս պահպա-
նիր թշնամիների նետերի խոցուտե-
լուցը:

Հո՛ւնինք գօրութիւն ճգնու-
թեան մէջ հանդիսանալ ինդրումներ
աղաչելով մի թողիր մեզ որ ընկ-
նենք զարանակալի հարութեան
փորձանքի մէջ: Տուր ծարաւներիս
քո սիրոյ արբեցութեան գինին, որ
բաժանուեցաւ այսօր սուրբ Ա եր-

նատան մէջ: Տո՛ւր, որ միւթա-
բուինք մեր տարտամ տխուր դեանի
վերայ բնակարաններումը, և պատ-
րաստեալ կեանքիդ յոյս ապաստան
դնենք:

Ո՛վ Բարերար, և այս նուէրբը,
որ թեզանից Քեզ օրհնութեան
բուրումն է, հատուիր սիրով դու ի՛մ
Աստուած-ո՛վ հեղութեան Հոգի:

Եւ թեզ միաբերան օրհնու-
թիւն մեզանից Հօր և Արդւոյ հետ
միասին յաւիտենական և անվախճան
կեանքիդ մէջ. ամէն:

ՎԵՐՋ:

Գրքի նկարագրի
1880

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0345078

